

Aarhus  
Symfoni  
24/Orkester  
/25



Tiltrædelseskoncert

# I FRONT FOR AARHUS

12. september 2024 kl. 19.30  
Symfonisk sal • Musikhuset Aarhus

## PROGRAM

Igor Stravinskij (1882-1971)

### Fyrværkeri (1908)

5 min.

Erich Wolfgang Korngold (1897-1957)

### Violinkoncert (1937-45)

25 min.

- 1 Moderato
- 2 Romance
- 3 Allegro assai vivace

P A U S E

25 min.

Richard Strauss (1864-1949)

### Tod und Verklärung (1888-1890)

25 min.

Varighed i alt ca. 80 min.


## MEDVIRKENDE

**Dmitry Matvienko**

DIRIGENT

**Alena Baeva**

VIOLIN



*Alena Baevas medvirken er sponsoreret af Aarhus Symfoniorkesters særlige private giver, Keld Heine Mortensen*

# I FRONT FOR AARHUS

af Christina Blangstrup Dahl

Fest og fejring – og et par af musikhistoriens mest bjergtagende værker: Vi byder vores nye chefdirigent velkommen med manér.

Dmitry Matvienko kommer til at stå i spidsen for orkestret de næste tre år – og denne koncert er hans officielle tiltrædelseskoncert. Dét fejrer vi med fyrværkeri – (næsten) helt bogstaveligt: I Stravinskijs boblende, sprudlende fyrværkerimusik kan vi høre raketternes lysende dans over himlen.

Korngold er en mester i at skabe filmisk, billedskabende musik – og hans violinkoncert er ganske enkelt klassisk musik, når den er allermest iørefaldende, legende og uimodståelig. ”Korngolds violinkoncert er fuld af kærlighed til livet, fuld af glæde og udtryk og klare farver. Det er en fantastisk koncert,” fortæller koncertens solist Alena Baeva.

Denne sæson står i det uforklarliges tegn – og intet er vel i så høj grad uden for vores fatteevne som døden. Og dog: Aldrig er den blevet så indfølt og levende(!) beskrevet som i Strauss’ *Tod und Verklärung*. Fra metafysik til musikalsk fyrværkeri: Velkommen til en ny æra med Dmitry Matvienko.

## Stravinskij: Fyrværkeri

Det første værk, hvor man træder i karakter: Det er, hvad *Fyrværkeri* er for Stravinskij – og derfor er det korte værk den perfekte indledning på Dmitry Matvienkos tiltrædelseskoncert som Aarhus Symfoniorkesters chefdirigent. Og ja, vi tyvstartede Dmitry Matvienkos nye rolle i sidste uge – men denne koncert er altså den officielle tiltrædelseskoncert.

Boblende, overdådig, sprudlende musik – som et væld af lysende, dansende stjerner på himlen. Komponisten beskrev selv stykket som ”en kort orkesterfantasi”, og det er en bryllupsgave til den 26-årige Stravinskijs lærer og mentor, Rimskij-Korsakov. Måske derfor ligner stykket også Rimskij-Korsakovs egen stil temmelig meget – eller også skyldes det, at det blot er den unge komponists opus fire, altså det fjerde stykke, som komponisten opfattede som færdigt nok til at dele med verden.

## Korngold: Violinkoncert

Nogle gange kan man godt synes, at klassisk musik skaber billeder inde i hovedet – næsten som om det var filmmusik. I Korngolds violinkoncert er det fuldstændig korrekt: Koncerten bruger nemlig temaer fra en række af de mange film, som Korngold skrev musik til.

Korngold er født i 1897, og han tog i den grad romantikkens tonesprog til sig. Han er en af de mange jødiske komponister, hvis livsløb blev uafvendeligt forandret af nazisternes fremmarch i Europa. Han var veletableret som komponist i Europa, men havde siden 1934 også arbejdet i Hollywood. Da Østrig blev annekteret af Tyskland, flyttede han derfor permanent til USA. Her blev han en af den spirende filmmusiks pionerer – og en fremragende en af slagsen: Han skrev musik til mere end 20 film, fik fire Oscar-nomineringer og vandt to af dem. ”Operaer uden sang,” kaldte Korngold selv sin filmmusik. I det hele taget var der en meget høj musikalsk kvalitet i filmene fra Hollywoods guldalder: De mange flygtende komponister var – på en meget mørk baggrund – med til at give samtidens filmmusik en utrolig høj standard.

Koncerten har en lidt speciel baggrund: Under krigen svor Korngold ikke at skrive andet end filmmusik indtil Hitler var blevet slået – og da krigen sluttede, stoppede han med at skrive filmmusik og vendte tilbage til at skrive musik til koncertsalen.

Hans violinkoncert er det første værk, som han skrev efter krigen – og det er også komponistens mest populære værk.

Solisten indleder første sats, og helt fra begyndelsen er vi i filmens verden. Det er således temaet fra filmen *Another Dawn*, vi hører her, og senere kommer der et tema fra *Juarez*. Hvad der er skrevet først, ved vi faktisk ikke; Korngold arbejdede på violinkoncerten sideløbende med filmene. I satsen forener Korngold det lyriske med et meget energisk drive i musikken.

Anden sats er en romance, igen med filmtema, denne gang fra *Anthony Adverse*. Satsen er utrolig smuk og indbegrebet af filmisk musik – eller af senromantikken på sit højdepunkt. Korngold kombinerede nemlig begge dele.

Sidste sats begynder udfordrende – og dette tema er til en forandring ikke fra en film. Det er sidetemaet til gengæld; det stammer fra *The Prince and the Pauper*. Fyldt med folkemusik og sangbart i en grad, så det er svært ikke at komme til at nynne med. Det er også en sats, der stiller høje krav til sin solist. Men selvom teknikken er svær, så er det lyriske aspekt af koncerten afgjort vigtigst for komponisten: ”Selvom finalen kræver virtuositet, så er værket, med dets mange melodiske og lyriske passager, snarere tænkt for en Caruso end en Paganini,” sagde Korngold selv om koncerten: Altså for en stor sanger i stedet for ”blot” en teknisk virtuos.

Aftenens solist er en meget alsidig musiker med en enestående musikalsk hukommelse; hun har således mere end 50 violinkoncerter på repertoiret og er også en flittig kammermusiker. Men Korngold-koncerten har en særlig plads i hendes hjerte: ”Korngolds koncert for violin er et af de mest elskede stykker i repertoiret, selvom den ikke opføres så ofte som Mendelssohn-koncerten, for eksempel. Jeg elsker den, fordi den er fuld af kærlighed til livet, fuld af glæde og udtryk og klare farver – og så er den smukt orkestreret. Det er en fantastisk koncert.”

Vi slog tidligere fast, at Korngold var indbegrebet af senromantik. Det blev både koncertens storhed og fald, da den fik premiere i 1947. Publikum elskede den; kritikerne kaldte den derimod for en ”Hollywood-koncert” (og det var ikke pænt ment). Det var både en nedladende hentydning til Korngolds arbejde med filmmusikken – og så var det en rationel konstatering af, at der i 1947 var sket meget i musikken siden romantikkens storhed.

## Strauss: Tod und Verklärung

Richard Strauss har skrevet to af de allermost gribende dødsværker i musikhistorien – og han gjorde det i hver sin ende af sit eget liv. Hans *Vier letzte Lieder* er skrevet kort før hans død – og *Tod und Verklärung* er skrevet af en blot 24-årig komponist.

”Programmusk” kalder vi det, når musik handler om noget. *Tod und Verklärung* betyder ”død og forvandling” og skildrer

en døende mands sidste timer. Strauss beskrev selv værket således i et brev:

*”For seks år siden faldt det mig ind i form af et tonedigt at præsentere dødsstunden for en mand, der havde stræbt efter de højeste idealistiske mål, altså vel en kunstner. Den syge ligger sovende i sengen, med tung uregelmæssig vejrtrækning; venlige drømme fremmaner et smil på den dybt lidende mands ansigt; han vågner; han bliver endnu en gang ramt af frygtelige kvaler; hans lemmer ryster af feber – efterhånden som anfaldet går over og smerterne aftager, vandrer hans tanker gennem hans tidligere liv; han ser sin barndom for sig, hans ungdomstid med dens stræben og lidenskaber, og, mens smerterne allerede begynder at vende tilbage, viser hans livsmål sig for ham, den ide, det ideal, som han har søgt at realisere, at fremstille kunstnerisk, men som han ikke har kunnet fuldføre, da det ikke er menneskets opgave at udrette sådanne ting, dødstimen nærmer sig, sjælen forlader kroppen for i det evige rum at finde det, den ikke kunne opfylde i det dennesidige, fuldendt og i den mest storslåede form.”*

Værket er inspireret af Liszt, der som motto til sit symfoniske digt *Tasso* havde ”Lamento e trionfo”, altså ”Klagende og triumferende” – hvilket fuldstændig udtrykker *Tod und Verklärung* karakter.

Værket består af fire dele. Værket begynder med et svagt ”hjerteslag” og har drømmende temaer i fløjte og obo. Oboen repræsenterer barndommens uskyld, og fløjtes tema kommer senere til at optræde i hornene som et billede på

”ungdommens kæphøje leg”. Musikkens program inspirerede også den unge digter Alexander Ritter, og han skrev således et program til musikken efter premieren. Til første del skrev han: ”I et mørkt, lurvet rum ligger en mand på dødslejret. Stilheden forstyrres kun af et urs tikken – eller er det mandens hjerteslag? Et melankolsk smil dukker op på den affældiges ansigt. Drømmer han om sin lykkelige barndom?”

Et par dramatiske paukeslag indleder næste afsnit, hvor den døende ser sit liv passere revy, fra barndom til voksenliv. Trods den hårde kamp er den døende endnu ikke klar til at forlade jordelivet. Alexander Ritter beskrev det således: ”En rasende kamp mellem liv og død, ved hvis klimaks vi kort hører forvandlingstemaet, der vil dominere den sidste del af værket. Kampen er uforløst, og stilheden vender tilbage.”

Fløjten indleder tredje afsnit, som Ritter beskriver således: ”Han ser igen sit liv, de lykkelige tider, de idealer, som han stræbte efter som ung mand. Men dødens hammerslag lyder. Hans øjne er dækket af evig nat.”

Sidste del indledes ganske tavst med en afdæmpet gong, fulgt af lige så dæmpede messingblæsere. Det er en næsten hypnotisk skildring af menneskets forvandling fra dødelig til det ophøjede efterliv, og til sidst får vi værkets storslåede klimaks i form af ”ideal”-temaet: Det mål, som den døende når i døden. Ritter beskriver det således: ”Himlen åbner sig for at

vise ham, hvad verden nægtede ham, frelse, forvandling – forvandlingstemaet bliver først spillet pianissimo af det fulde orkester, dets opblomstring beriget af de to harpers himmelske treklinge. Temaet stiger stadig højere, blændende, ind i Himlen.” Værket begynder i mørk c-mol, men slutter i lys C-dur – den reneste, enkleste af alle akkorder. Døden er ikke mørket, men lyset.

Bonusinformation: Næst efter god musik er der vel intet så herligt som at få det sidste ord. På sit dødsleje sagde Strauss således til sin svigerdatter: ”Døden er præcis som jeg komponerede den i *Tod und Verklärung*.”

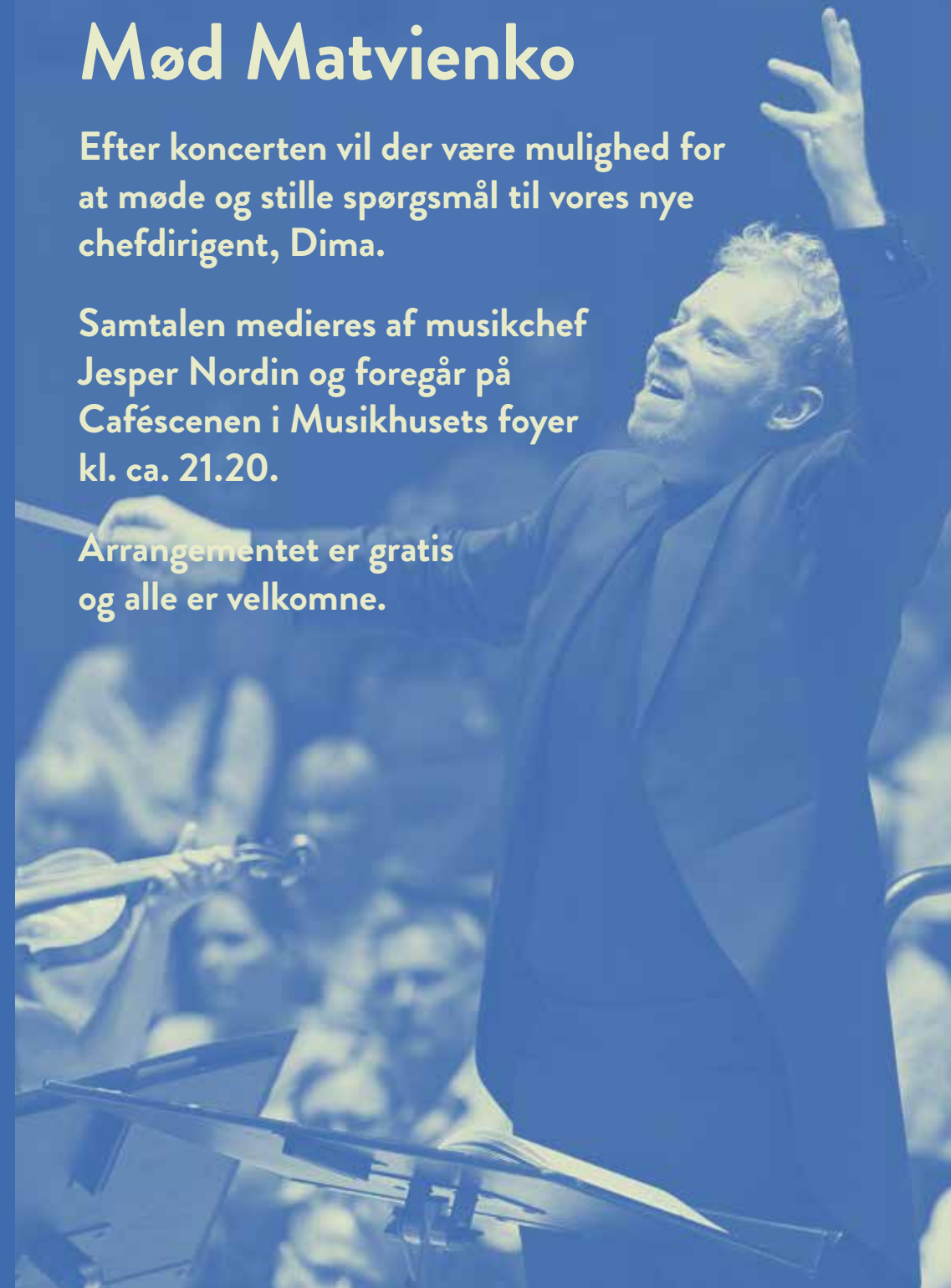
Rigtig god koncert; vi glæder os til at dele den nye sæson med dig.

# Mød Matvienko

Efter koncerten vil der være mulighed for at møde og stille spørgsmål til vores nye chefdirigent, Dima.

Samtalen medieres af musikchef Jesper Nordin og foregår på Cafés scenen i Musikhusets foyer kl. ca. 21.20.

Arrangementet er gratis og alle er velkomne.



## DØDEN OG FORKLARELSEN SKILDRET I STRAUSS' MUSIK

Strauss' berømte tonedigt sætter døden og menneskets højeste kunstneriske idealer i spil – og viser, at først i evigheden venter fuldendelsen.

Tidl. musikchef Leif V.S. Balthzersen gennemgår *Tod und Verklärung* drama, som det udspiller sig takt for takt, på vores hjemmeside. Læs artiklen under "Baggrundshistorier".



### **Dmitry Matvienko** DIRIGENT

Dmitry Matvienko trådte ind på den internationale musikscene med faste skridt, da han i 2021 vandt Malko-konkurrencen for unge dirigenter. Konkurrencen fører et hav af engagementer med sig, heriblandt den første koncert med Aarhus Symfoniorkester i 2022. Her tog han både orkester og publikum med storm, og han er derfor Aarhus Symfoniorkesters nye chefdirigent.

Den unge Matvienko var nu allerede godt på vej inden Malko-konkurrencen. Han er uddannet både korist og kormester og har faktisk sunget et år i operakoret i Perm under Teodor Currentzis. Herefter uddannede han sig til dirigent på konservatoriet i Moskva, og i 2017 blev han en del af dirigentpraktikprogrammet i Ruslands

Nationale Filharmoniske Orkester. Her har han assisteret dirigenter som Vladimir Jurowski, Vasily Petrenko og Michail Jurowski. Ved Hvideruslands Nationalopera har han dirigeret *Fyrst Igor*, *Faust*, *Iolanta*, *La Traviata*, *Tsarens Brud*, *Ildfuglen* og Verdis rekviem, og senest har han dirigeret orkestre som Tokyo Symphony Orchestra, Dallas og Atlanta Symphony Orchestra, Tonkünstler Orchester Wien, Orquestra Gulbenkian, National Orchestra of Russia, DR Symfoniorkestret og Adelaide Symphony Orchestra, og han assisterede Vladimir Jurowski ved en opsætning af Sjostakovitjs *Næsen* på Bayerische Staatsoper, ligesom han dirigerede Korngolds *Die tote Stadt* på Novaja Opera i Moskva. Dmitry bor i København sammen med sin kone og søn.



### **Alena Baeva** VIOLIN

Som kun 16-årig vandt Alena Baeva førsteprisen ved Henryk Wieniawski-konkurrencen i 2001. Herefter vandt hun Moskvas Internationale Niccolò Paganini-konkurrence i 2004 (inklusive en særlig pris, der udlånte 1723 Wieniawski Stradivari-violinen til hende i et år), og fik både guldmedaljen og publikumsprisen ved Sendai International Violin Competition i 2007. Hun har blandt andet været solist med orkestre som New York Philharmonic Orchestra, London Philharmonic Orchestra, Royal Philharmonic Orchestra, Ton-halle-Orchester Zürich og NHK Symphony Orchestra Tokyo.

Hun er en af de mest spændende og alsidige solister i verden lige nu – ikke mindst, fordi hun har en enorm musikalsk nysgerrighed og lige så stor

hukommelse: Hun har således mere end 50 violinkoncerter på programmet og er en fortæller for mindre kendte værker af komponister som Bacewicz, Karaev, Karłowicz og Silvestrov, ligesom hun gerne spiller på samtidige instrumenter.

Hun er også en ivrig kammermusiker og spiller sammen med kunstnere som Martha Argerich, Yuri Bashmet, Misha Maisky og Tabea Zimmermann samt hendes faste partner, den ukrainske pianist Vadym Kholodenko, som hun har spillet sammen med i mere end et årti.

Siden 2010 har Alena Baeva boet i Luxembourg med sin mand og tre børn, og hun spiller på ”ex-William Kroll” Guarneri del Gesù-violinen fra 1738 – udlånt af en anonym mæcen og med hjælp fra J&A Beares.

## KONCERTBESÆTNING

### VIOLIN I

Cristian Chivu Ivan  
Johanna Tolvanen  
Tue Lautrup  
Thea Clemson Andersen  
Todd Cadieux  
Katrin Djordjevic Sønnichsen  
Matthias von Niessen  
Matthias Gahl  
Nadia Kornilova  
Signe Madsen\*\*  
Karoliina Koivisto\*\*  
Kristian Jakob Selnes\*\*

### VIOLIN II

Sarah Lucy Foldager  
Marta Wisniowska-Mruk  
Birgitte Bærentzen Pihl  
Søs Nyengaard  
Pernille Jönsson Nüchel  
Jens Astrup  
Peter Clemson Steensgaard  
Marie Lestrelin\*  
Anne Skærbæk\*  
Olga Rosca-Marcov\*\*

### BRATSCH

Luminita Marin  
Zane Kalnina  
Ewelina Bielarczyk\*  
Nikolaj Lind Pedersen  
Lars Kvist  
Lise Pehrson  
Eva Paulin  
Morten Møller\*

### CELLO

Eugene Hye-Knudsen  
Brian Friisholm  
Jens Lund Madsen

Ananna Lützhøft  
Chiao-Hui Hwang  
Anne Hall\*  
Magdalena Cristea Popa\*\*

### KONTRABAS

David Møllfattrick  
Samuel Beck-Johnson  
Christian Jørgensen  
Frank Christensen  
Marike Grüttner\*

### FLØJTE

Lena Kildahl Larsen  
Toril Vik Kjøller  
Judith Wehrle

### OBO

Anna Bennike\*\*  
Malene Bjerg Poulsen  
Lisa Anna Gross

### KLARINET

Mathias Vik Kjøller  
Vibeke Kærsgaard Lembcke  
Maria Jimenez Pardo\*

### FAGOT

Maksim Karpinskii  
Eric Beselin  
Magnus Kongsmo Karlsen\*

### HORN

Flemming Aksnes  
Jari Kamsula  
Héctor Manuel Escudero  
Jessica Hill\*\*  
Mathias Jensen\*\*  
Palle Schou Nielsen\*\*

### TROMPET

Kim Hansen  
Anders Kildahl Larsen  
Rasmus Eskesen\*

### BASUN

Fabrice Godin  
Christian Tscherning Larsen

### BASBASUN

Jens Vind

### TUBA

Jonathan Borksand Hanke

### PAUKER

Nikolai Petersen

### SLAGTØJ

Anders Lynghøj  
Malte Vendelby\*  
Christian Back Kirkegaard\*\*  
Jonas Weitling\*\*

### HARPE

Anastasiia Lisitsyna\*  
Alexandra Guiraud\*\*

### KLAVER

David Strong\*\*

\* kontraktansat assistent

\*\* timeansat assistent



## BLIV FADDER

Kontakt os på tlf. 89 40 90 90 / symfoni@aarhus.dk

Aarhus Symfoniorkesters Fond består af individuelle fadderskaber fordelt på fonde, virksomheder og privatpersoner. Den selvstændige fond støtter orkestrets arbejde ved tilskud til instrumenter, turnéer, CD-indspilninger og lignende.

- » A. Enggaard A/S
- » Advokaterne i Jyllandsgården A/S
- » Alice Madsen
- » AVK Holding
- » Bech-Bruun
- » Bendt Almvig, arkitekt maa
- » BoostPLM
- » C.F. Møller Danmark A/S
- » CHD Holding A/S
- » Comwell Aarhus
- » Danske Bank
- » Dansk Erhvervsprojekt A/S
- » Dansk Musiker Forbund
- » EDC Erhverv, Poul Erik Bech Aarhus
- » Formuepleje A/S
- » FO-Aarhus
- » Gorrissen Federspiel
- » Holst, Advokater
- » Juhl-Sørensen Pianohandel
- » Jyske Bank
- » Ingerlise Petri
- » Kjeld Sachmann
- » Kosan Gas A/S
- » Middelfart Sparekasse
- » Nordea
- » PDS Kapitalforvaltning ApS
- » Pressalit Holding
- » PricewaterhouseCoopers
- » RSM Danmark
- » RSM Danmark – Personale foreningen
- » Schouw & Co A/S
- » Selskabet af 4. oktober 1944 A/S
- » Steffen Ebdrup Invest Aps
- » Stormagasin Salling
- » Støtteforeningen FHH
- » SYDBANK
- » Todbjerg Busser A/S
- » torbenbrandi – projektudvikling
- » Vilhelm Kiers Fond
- » Aarhus Oliefabriks fond for almene formål
- » Aarhus Symfoniorkesters Venner
- » Aarhus Universitets Forskningsfond
- » Aarhus Stiftstidendes Fond

Særlig privat giver:  
Keld Heine Mortensen



# SYMF<sup>o</sup>BUSINESS

et unikt partnerskab  
på tværs af symfoni,  
udvikling & erhverv —

SymfoBusiness er et kulturfremmende værdipartnerskab og et direktørnetværk — samt et berigende oplevelsestilbud for alle ansatte i de virksomheder, som samarbejder med Aarhus Symfoniorkester.

Ved at tegne et årligt medlemskab og blive enten Platin- eller Sølvpartner støtter man direkte orkestrets vision, der byder på radikale nye måder at præsentere klassisk musik på, fortælle orkestrets historie, og inddrage publikum i interaktive og medrivende koncertformer.

Som SymfoBusiness-partner er man derudover garanteret et skræddersyet koncertforløb med

indlagte middage, workshops og eventuelt optræden i virksomheden, der tager medlemmerne helt ind i musikken — og bagom den.

Det er et forløb, der til fulde udnytter orkestrets professionelle kompetencer for sammenspil, organisering og inspiration — både som det kommer til udtryk i arbejdet på scenen og i alt det, der foregår før publikum lytter med.

Interesserede virksomheder og ledere kan kontakte Eventkoordinator Nikolai Breum Nielsen:

nbni@aarhus.dk • 89 40 90 92

## SYMFOBUSINESS SÆRLIGE GIVERE

salling fondene

STIBOFONDEN

Per og Lise Aarsleff Fond

## SYMFOBUSINESS PLATINPARTNERE

vola

SCHOUW+CO

KAUFMANN  
SINCE 1908

Bjerræs  
Bureau

## SYMFOBUSINESS SØLVPARTNERE

STUDENTERHUS  
AARHUS

# AARHUS SYMFONIORKESTER

Vær med til at støtte  
Bliv medlem af  
Aarhus Symfoniorkesters Venner

Husk at  
venneforeningen holder  
gratis optakt for alle før  
hver torsdagskoncert.

Se programmet på  
[www.asov.dk](http://www.asov.dk)

Medlemskab giver  
fri adgang til særlige  
prøver/generalprøver,  
gratis medlemsblad  
samt uvurderlig støtte  
til byens orkester.

Meld dig ind på  
[www.asov.dk](http://www.asov.dk)

eller ved henvendelse til formand  
Tove Christensen, dr. med.  
[asov.tc@gmail.com](mailto:asov.tc@gmail.com)

Optaktsholder 19. september er Troels Lund  
Nielsen fra Skanderbog Musikskole

# God fornøjelse!

## Bare koncentrer dig om musikken

## Bagefter skal vi nok opdatere dig med de **vigtigste nyheder**

Jyllands-Posten



MUSIKHUSET AARHUS



## WIENER SÄNGERKNABEN

22. september

## VOCES8

17. november

### Kvartet til tidens ende

Brantelid, Kjøller,  
Sitkovetsky & Shirinyan

23. november

### Classical Mornings

Klassisk og brunch

13. oktober, 22. og 24. november

### Appetitvækker

Klassisk & smørrebrød

9. november

### Nøddeknækkeren

Den Kongelige Ballet &  
Aarhus Symfoniorkester

29. – 30. december

### Leaning Tree

Dansk Danseteater

12. marts

→ [musikhuset.dk](https://musikhuset.dk)